

Poľnohospodárstvo v súlade so životným prostredím?

Miklós, L.: The Agriculture in the Harmony with the Environment? *Životné prostredie*, 2013, 47, 4, p. 200 – 203.

The Common Agricultural Policy (CAP) of the EU offers a serious support for environmentally friendly and sustainable agriculture. The biggest volume of the financial support within the Rural Development Programme is planned for the Areas with Natural Constraints. The principles of this support are appreciated but the practice of the implementation of the criteria for the inclusions of the areas to this scheme in Slovakia do not respect real natural conditions. The criteria are based on statistical indices, e.g. as the average heights above sea level, the average slope inclination, the share of the field with constraints on the area of the community and others, calculated for the whole territories of communities, not for the concrete field plots with real natural constraints. The big variety of the natural conditions even on the territory of the very same community might cause strange situations, as the support might happen available for the fields with much better conditions as the prescribed average is, and, in opposite, it might befall denied for other fields with really bad constraints just because the fields lies in an unlucky administrative units with better averages. That practice should be improved and adapt to the real natural conditions.

Key words: Common Agricultural Policy, greening, agriculture, natural constraint, support criteria

Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo obhospodaruje viac ako 90 % plochy štátu, preto je celkom prirodzené, že ich musíme považovať za najvýznamnejších činiteľov tvorby životného prostredia, vrátane ich negatívnych vplyvov. Pretože v súčasnosti už vieme presne definovať, akým spôsobom dochádza k negatívnym vplyvom pôdohospodárstva na životné prostredie, dokážeme vypracovať aj viac alebo menej účinné programy na ich zmiernenie. Rozhodujúcim kritériom pri tvorbe programov na ochranu životného prostredia – ak majú byť skutočne realizované – však musí byť, aby opatrenia vyplývajúce z týchto programov nespôsobili hospodárske straty vlastným poľnohospodárom. Zásadným problémom je, žiaľ, že zo súčasného zorného uhla poľnohospodárov sa takmer všetky agroenvironmentálne opatrenia považujú za činnosti, ktoré zvyšujú náklady výroby a/alebo znižujú jej intenzitu, teda znamenajú ekonomickú stratu. S týmto pohľadom sa akiste dá polemizovať a argumentovať princípmi trvalo udržateľného rozvoja, ale realita, súčasná prax a dokonca aj základný princíp agroenvironmentálnych programov v EÚ spočíva v kompenzácii zvýšených nákladov, ušlého zisku, majetkovej ujmy. Či sú tieto ujmy skutočné alebo len zdanlivé, vykalkulované, je zase iná otázka.

Spoločná poľnohospodárska politika EÚ na roky 2008 – 2013

Faktom je, že EÚ prakticky od svojho vzniku realizuje najrôznejšie kompenzačné mechanizmy na podporu poľnohospodárstva. Za roky 2008 – 2013 možno spomenúť, napr. priame platby zo zdrojov Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) týkajúce sa en-

vironmentu, a to podporu v znevýhodnených oblastiach, agroenvironmentálne platby, lesnícko-environmentálne platby, podporu v územiach európskeho významu na poľnohospodárskej pôde a na lesných pozemkoch, platby na prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy, dokonca aj platby na opatrenia na životné podmienky zvierat majú environmentálny rozmer. Okrem toho pôdohospodári mohli čerpať aj štátnu pomoc, medzi inými dotáciu na opeľovacu činnosť včiel, na zachovanie a ochranu genetických zdrojov rýb, na zabezpečenie mimoprodukčných funkcií rybníkov, na trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch, na rozvoj rekreačných funkcií lesov.

Mnohým poľnohospodárom získanie týchto prostriedkov spôsobovalo problémy, najmä kvôli administratívnej náročnosti, pomerne prísnej kontrole účelného čerpania a tzv. krížového plnenia, čo znamená, že priame platby na poľnohospodársku pôdu mohli čerpať len v prípade dodržiavania environmentálnych princípov, ktoré sú relatívne presne definované. Preto poľnohospodári všeobecne, ale aj stratégia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, ktorá bola vypracovaná v rámci prípravy na implementáciu Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ na roky 2014 – 2020, mnohé z existujúcich, ale aj novonavrhovaných podporných mechanizmov, kritizujú. Dokonca možno konštatovať, že viac alebo menej otvorene vystupujú voči environmentálnym opatreniam. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora napr. požaduje, aby sa dali previesť financie z druhého piliera (*Program rozvoja vidieka*), v ktorom sú financie na väčšinu environmentálnych opatrení, do prvého piliera (*Priame platby*), alebo aby sa do povinného percenta plôch pre ekologické využitie (teda mimo produkciu) počítala aj výmera viacročných krmovín a strukovín, aby sa návrh

EÚ na ozelenenie 7 % plôch znížil na polovicu. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora sa obáva a odmieta aj navrhované sankcie, ktoré sa navrhujú v prípade nespĺnenia podmienok ozeeľňovania. V súvislosti s druhým pilierom slovenská komora napr. požadovala zníženie plánovaného 25 % objemu prostriedkov Programu rozvoja vidieka na agroenvironmentálne opatrenia o 5 %, a to s cieľom ich presunu do prvého piliera na priame platby (Stratégia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, 2013).

Spoločná poľnohospodárska politika EÚ na roky 2014 – 2020

Výsledná podoba Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ však stále zachováva významný environmentálny rozmer. EÚ je odhodlaná aj zvýhodniť snahu o zachovanie životného prostredia. V prvom pilieri (Priame platby) až 30 % objemu národných zdrojov možno použiť na tzv. *greening*, čo je definované ako *poľnohospodárske aktivity prospešné pre klímu a životné prostredie*. V rámci *greening* sú sledované 3 povinné aktivity:

- zachovanie výmery trvalých trávnych porastov deklarovaných v roku 2014;
- diverzifikáciu plodín;
- vyčlenenie plôch ekologického záujmu v rámci svojej poľnohospodárskej plochy.

Všetky platby sú viazané aj na krížové plnenie.

V druhom pilieri (Program rozvoja vidieka) sa životného prostredia týka takmer 42 % všetkých zdrojov pre tento pilier (ca 867-mil. €). Predpokladá sa ich nasledovné členenie:

- platby za hospodárenie na plochách so znevýhodnenými prírodnými podmienkami (*Areas of Natural Constraints – ANC*, predtým *Less Favoured Areas – LFA*) – 23,24 %;
- platby na agroenvironmentálne operácie súvisiace s klímou – 7,16 %;
- platby na ekologické poľnohospodárstvo (*organic farming*) – 4,33 %;
- platby za hospodárenie na územiach Natura 2000 – 0,43 %;
- platby za udržanie dobrých životných podmienok zvierat – 6,60 %.

Rok 2014 je prechodným rokom, v ktorom sa usku-točujú platby podľa predchádzajúcich programov, ale príprava na ďalšie roky už prebieha podľa nových pravidiel (Overview of CAP reform, 2013). Mnohé z vyššie uvedených opatrení sa viažu na administratívne akty, na vyhlásené chránené územia, na evidenciu plôch, na dosiahnutie výmery, na dobu výkonu činnosti. Najbližšiu väzbu ku prírodným podmienkam má teoreticky podpora hospodárenia na plochách so znevýhodnenými prírodnými podmienkami, preto sa zameriame na tento mechanizmus, pretože práve na túto podporu je predurčený najvyšší objem financií.

Hospodárenie na plochách so znevýhodnenými prírodnými podmienkami

Podstata podpory hospodárenia na plochách so znevýhodnenými prírodnými podmienkami spočíva v tom, aby sa poľnohospodárska činnosť udržala aj v tých územiach, kde by hospodárenie bolo bez vonkajšej podpory v súčasných podmienkach ekonomicky nevýhodné. Hospodáriaci subjekt sa pritom zaväzuje dodržiavať dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky, dodržiavať požiadavky na používanie hnojív a prípravkov na ochranu rastlín a zaväzuje sa vykonávať poľnohospodársku činnosť aj v znevýhodnenej oblasti najmenej počas piatich rokov (nariadenie vlády SR č. 499/2008 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory podľa programu rozvoja vidieka). Znevýhodnené oblasti podľa tohto nariadenia sú stanovené s prihliadnutím na *prírodné, ekonomické a demografické* podmienky Slovenska (Metodický pokyn MP SR, 2010).

Podpora hospodárenia v týchto oblastiach – napriek správnym predsavzatiam a základným princípom – však cez administratívne postupy postupne stráca a zoslabuje svoj environmentálny dopad a často vyúsťuje len do snahy o získanie dodatkových zdrojov pre poľnohospodára, bez akéhokoľvek vplyvu na životné prostredie. Rozoberieme niektoré z týchto problémov.

Znevýhodnené oblasti podľa citovaného nariadenia zahŕňajú:

- horské oblasti;
- ostatné znevýhodnené oblasti;
- oblasti so špecifickými nevýhodami.

Základnou územnou jednotkou pre zaradenie poľnohospodárskej pôdy do horských a ostatných znevýhodnených oblastí je *obec*, do oblastí so špecifickými nevýhodami *katastrálne územie*. Teda do programu sa *nezaraduje konkrétna parcela*, konkrétny hospodár v horskej oblasti, pôdna jednotka, abiotický komplex alebo akýkoľvek iný prírodný útvar, ale paušálne administratívna jednotka podľa nasledovných kritérií.

Do horských oblastí (označenie H) sú zaradené obce, ktoré spĺňajú jedno z nasledovných kritérií:

- H1 – priemerná nadmorská výška obce je väčšia alebo rovná 700 m n. m.;
- H2 – priemerná nadmorská výška obce je väčšia alebo rovná 600 m n. m. a menšia ako 700 m n. m.;
- H3 – svahovitosť územia obce je väčšia alebo rovná 20 % (11,18°) na ploche väčšej ako 50 % územia obce;
- H4 – priemerná nadmorská výška obce je väčšia alebo rovná 500 m n. m. a menšia ako 600 m n. m. v kombinácii so svahovitosťou obce väčšou ako 15 % (8,31°) na ploche väčšej ako 50 % územia obce.

Aj v tomto prípade prevažujú štatistické kritériá, ako *priemerná nadmorská výška, priemerná sklonitosť* alebo *podiel* vybraných ukazovateľov na celkovej ploche územia obce. Aj keď vo všeobecnosti platí, že podmienky poľnohospodárskej výroby sa smerom do hôr zhoršujú, samé

o sebe označenie „horská oblasť“, ako aj priemerná nadmorská výška sú skutočne veľmi vágnymi ukazovateľmi znevýhodnených prírodných podmienok na poľnohospodársku výrobu. Navyše, klimatické zmeny v súčasnosti už menia situáciu aj v „horských oblastiach“, dokonca ich zvyhodňujú. Nižšie položené oblasti sa stávajú suchšími a práve doteraz chladnejšie a vlhšie oblasti sa stávajú priaznivejšími na poľnohospodársku výrobu. Okrem toho toto kritérium rozdeľuje ohromnú rôznorodosť obcí Slovenska len na 3 kategórie nadmorských výšok: do 600 m, 600 – 700 m a nad 700 m, pričom žiaden zo skutočných agroekologických ukazovateľov sa nemení práve na týchto nadmorských výškach – ani len makroklimatické podmienky – a už vôbec nie na ich štatistických priemeroch.

Svahovitosť je omnoho významnejším ukazovateľom, ale aj tento sa rozlišuje len v dvoch kategóriách. Okrem toho priemerná hodnota svahovitosti pre obec a ešte aj podiel určenej kategórie na výmere obce je skutočne málo vypovedným ukazovateľom pre konkrétneho hospodára na konkrétnych parcelách. Posledná kategória H4 vytvorená z kombinácie priemernej nadmorskej výšky a priemernej svahovitosti patrí skutočne do kategórie štatistických špekulácií. Treba si pritom uvedomiť, že prakticky celé stredné a severné Slovensko zapadá do týchto kategórií, pričom vieme, že poľnohospodárska výroba sa uskutočňuje v centrách kotlín, údolí a dolín, v nadmorských výškach 250 – 600 m (okrem Popradskej kotliny), navyše tieto plochy sú aj z hľadiska sklonitosti na priaznivejších polohách ako 20 %. Pritom priemerné hodnoty týchto ukazovateľov môžu znamenať napríklad, že obec s priemernou svahovitosťou okolo 20 % a v priemernej nadmorskej výške 600 m môže mať zalesnenú horskú obrubu svojho katastra so svahovitosťou výrazne nad 20 % v nadmorských výškach aj nad 1 000 m, pričom centrálna časť, využívaná práve na poľnohospodárstvo, je vo výrazne nižších polohách a s menšími sklonmi, ako sú hodnoty týchto kritérií.

Ostatné znevýhodnené oblasti (označenie O) sú ucelené územia, ktoré spĺňajú hospodárske kritériá, ako sú:

- O1/1až O1/3 – bodovo určená hodnota výnosovosti poľnohospodárskej pôdy;
- O2 – zastúpenie trvalých trávnych porastov a krmovín je rovné alebo vyššie ako 50 % výmery;
- O3 – výnos úrody obilia je menší ako 80 % národného priemeru.

O4/1 až O4/3 – bodové hodnoty výnosovosti pôd podľa kombinácií ukazovateľov, ako je počet dobytčích jednotiek, ale aj hustota obyvateľstva, podiel pracovníkov v pôdohospodárstve na ekonomicky aktívnom obyvateľstve v okrese.

Aj tieto ukazovatele sa týkajú administratívnych jednotiek, obcí, okresu a kraja, čo sú už naozaj vzdialené jednotky od roľníka, ktorý má dostať podporu za hospodárenie v nevyhovujúcich podmienkach.

Do **oblastí so špecifickými nevýhodami** (označenie S) sú zaradené katastrálne územia obcí, na území ktorých sú:

- S1 – podiel zamokrených pôd z výmery poľnohospo-

dárskej pôdy je väčší alebo sa rovná 50 %;

- S2 – podiel extrémne suchých pôd z výmery poľnohospodárskej pôdy je väčší alebo sa rovná 50 %;
- S3 – podiel skeletnatých pôd z výmery poľnohospodárskej pôdy je väčší alebo sa rovná 50 %;
- S4 – pôdy flyšového pásma;
- S5 – pôdy v nízkoпродукčných oblastiach;
- S6 – pôdy prechodných území.

Tieto pôdy celkom iste znamenajú znevýhodnené podmienky, problémom je, že podpora sa poskytne len vtedy, keď sa konkrétna parcela s nekvalitnými pôdami nachádza v katastrálnom území, kde ich výmera je väčšia alebo rovná 50 % výmery poľnohospodárskej pôdy. Toto je tak isto nespravodlivé kritérium, pretože v mnohých oblastiach Slovenska sa vyskytujú veľké výmery takýchto nekvalitných pôd, ktoré skutočne vyžadujú podporu, ale štatistický údaj podielu týchto pôd na výmere obce to neumožňuje. Samozrejme štatistický podiel takýchto pôd na celkovej výmere nemá absolútne žiaden fyzický vzťah ku nevýhodám hospodárenia na konkrétnych parcelách, pre konkrétneho hospodára.

Pri pohľade na tieto kritériá možno konštatovať, že správny úmysel definovať ťažkosti s obrábaním pôdy podľa prírodných podmienok a finančne ich kompenzovať sa realizuje cez administratívne nástroje, ktoré stratili skutočnú fyzickú náplň a vzťah ku konkrétnym parcelám a poľnohospodárom. Nie je treba veľký zmysel pre kombinatoriku na to, aby sme dospeli k desiatkam irelevantných výsledkov na podporu. Tieto môžu priniesť hospodárom subjektom buď neoprávnené zisky, tým aj zvyhodnenie oproti iným subjektom, samozrejme, aj opačný efekt, znevýhodnenie voči susedom.

Po roku 2015, a najmä po roku 2018 sa podľa nového nariadenia o rozvoji vidieka majú niektoré kritériá zmeniť (Návrh nariadenia, 2011). Do skupiny ostatné znevýhodnené oblasti sa má zaradiť 8 nových kritérií, nazvaných ako „biofyzikálne“. Majú to byť hĺbka zakorenenia, skeletnosť, svahovitosť, priepustnosť pôd, piesčité pôdy, ílovité pôdy a tzv. agregované kritérium. Akokoľvek by sme považovali tieto kritériá za odborne správne, ak sa nezmení rozhodujúci princíp, menovite, že za znevýhodnené podmienky sa budú považovať územia obce podľa *spriemerovaných štatistických hodnôt a nie konkrétne parcely*, ak nebudú zohľadnené skutočné rozdiely v nevýhodnosti podmienok aj vo výške podpory, vyššie načrtnuté problémy budú pretrvávajúť (Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020, 2013).

Okrem spôsobu aplikácie kritérií je možno polemizovať aj o výškach podpory podľa uvedených kritérií. V roku 2014 sú výrazne najvyššie podpory určené pre kategóriu horských oblastí, a to práve pre najvägnejší ukazovateľ – pre priemerné nadmorské výšky, pre kategórie H1 – 122,04 €·ha⁻¹ a H2 – 109,42 €·ha⁻¹. Za prijateľnejšie možno teoreticky považovať vyššie podpory za sklonitosť v skupinách H3 – 100,18 €·ha⁻¹ a H4 – 84 €·ha⁻¹. Tu je však potrebné vyčítať znovu najmä to, že sa vyplácajú nie

za sklonitosť konkrétnej parcely, ale za priemernú sklonitosť katastra, pričom podporu môžu dostať aj rovinaté a málo sklonité plochy.

Podpory v skupine Ostatné znevýhodnené oblasti O1/1 až O4/3 sa pohybujú od 34,27 €·ha⁻¹ pre O3 po 79,34 €·ha⁻¹ pre O1/1. Tieto ukazovatele vyjadrujú akési agregované podmienky všetkých ukazovateľov, určite vyjadrujú znevýhodnené podmienky hospodárenia – teda aj potrebu podpory – výstižnejšie, ako ukazovatele skupiny H. Preto taktiež považujeme výrazne nižšiu podporu v tejto skupine oproti skupiny H za nesprávne riešenie.

Za nespravodlivé však treba považovať výrazne nižšie podpory v skupine oblastí so špecifickými nevýhodami S1 až S2, ktoré sa pohybujú od 25 €·ha⁻¹ pre S1 do 55,10 €·ha⁻¹ pre S5, pričom zo všetkých relevantných údajov vyplýva, že zamokrenosť, vysychavosť a skeletnosť pôd sú skutočne reálnejšie ukazovatele nevýhodných podmienok, ako je priemerná nadmorská výška (najmä, keď si uvedomíme, že poľnohospodárske pozemky v obciach zaradených do skupín H1 a H2 väčšinou nie sú vo vysokých nadmorských výškach). Ťažko je akceptovateľné, že napr. poľnohospodárska výroba v obci kategórie H1 v niektorých z kotlín (síce s priemernými nadmorskými výškami nad 700 m n. m., ale s poľnohospodárskymi plochami aj okolo 300 – 400 m n. m.), ktorá má byť podporená platbou 122,04 €·ha⁻¹, je dvojnásobne viac znevýhodnená, ako v obci kategórie S3 (skeletovité pôdy) v pahorkatinných oblastiach, taktiež v nadmorských výškach okolo 300 – 400 m n. m., ktoré majú dostať 53,51 €·ha⁻¹ (Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020, 2013).

* * *

Samozrejme, vieme, že pri akceptovaní vyššie charakterizovaného systému podpory zohrali úlohu najrôznejšie okolnosti. Napriek tomu je, bez diskusie, že znevýhodnené podmienky poľnohospodárskej výroby *nemožno charakterizovať štatistickým priemerom* ukazovateľov, ale ukazovateľmi podmienok konkrétnych parciel. Zároveň tvrdíme, že ani zaradenie konkrétnych parciel do vytvorených kategórií by nebola zložitejšia práca, ako výpočty priemerných nadmorských výšok, svahovitosti, skeletnosti a ich podielov v katastri a obci.

Okrem týchto metodických nedostatkov je tu aj iný významný dopad tejto kategorizácie. Síce celkový výsledok kategorizácie znamená, že snáď tri štvrtiny územia Slovenska je zaradená do niektorej z vyššie charakterizovaných kategórií oprávnených na podporu – čo možno vnímať pozitívne, zároveň však vytvára významnú *nerovnosť* medzi poľnohospodármi. Táto nerovnosť sa prejavuje v rámci jednotlivých obcí, medzi susediacimi obcami, aj medzi obcami celého Slovenska. Nastáva situácia, že poľnohospodári hospodáriaci v takmer rovnakých fyzických podmienkach, ale v rôznych obciach alebo oblastiach, sú zaradení do rôznych kategórií podpory, prípadne sú nezaradení, alebo naopak, hospodária na výrazne rôznych

podmienkach v tej istej obci, ale sú zaradení na rovnakú podporu. Napríklad obce zaradené do kategórie H1 a H2 v centre kotlín, síce obklopených horami, majú istotne rozsiahle poľnohospodárske oblasti v nižších nadmorských výškach a s lepšími pôdnymi podmienkami, ako v podhorských pahorkatinných oblastiach mimo týchto kategórií, kde sú obce s nezaradenými pôdami, lebo ich priemerná nadmorská výška, príp. priemerná sklonitosť obce je nižšia, ako určujú kritériá. Poľnohospodár v nejakej obci hospodáriaci na 500 ha svahovitých pôd nedostane podporu, lebo zvyšných 1 000 ha v katastrálnom území je už na rovinatej riečnej terase; naproti tomu poľnohospodár v susednej obci, ktorý hospodári na 500 ha rovinných nív podporu dostane, lebo prevažná časť obce je na sklonitom teréne. Platia nerovnosti aj v tej istej obci – aj v obciach s vyššou priemernou nadmorskou výškou sa môžu nachádzať nižšie aj vyššie položené, viac aj menej sklonité plochy, skeletnaté aj menej skeletnaté pôdy, pritom všetci roľníci v tej istej obci sú zaradení striktno do jednej a tej istej kategórie podpory.

Vecne správnejšie a spravodlivejšie riešenie je pritom pri ruke: stačilo by prehodnotiť bonitované pôdnoekologické jednotky aj z tohto hľadiska a podporu určiť podľa nich. Tieto jednotky sa predsa využívajú aj na iné politicko-hospodárske účely, dokonca aj na účely dotačných a kompenzačných politík.

Táto publikácia vznikla v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/1138/12 Vlastnosti a funkcie geosystémov ako krajinnoekologická základňa pre integrovaný manažment krajiny.

Literatúra

- Metodický pokyn MP SR č. 2047/2010-620 k nariadeniu vlády SR č. 499/2008 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory podľa programu rozvoja vidieka v znení nariadenia vlády SR č. 121/2009 Z. z., v znení nariadenia vlády SR č. 128/2010 Z. z.
- Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) COM(2011). 627 final – 2011/0282 (COD).
- Overview of CAP Reform 2014-2020. EC, DG Agriculture and Rural Development. Agricultural Policy Perspectives Brief, No. 5/December 2013, 10 p.
- Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020. Neprojektové opatrenia. Prezentácia PDF. Bratislava: MPRV SR. 2013. (www.mpsr.sk/download.php?fid=7695)
- Stratégia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory pri implementácii Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie na obdobie 2014 – 2020. Bratislava: Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, 2013, 8 p.

Dr. h. c. prof. RNDr. László Miklós, DrSc.,
miklos@tuzvo.sk

Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, T. G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen